

UZAKTAN EĞİTİM YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TOPLULUK HİSSİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuğçe ENFİYESİ*, Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ**

*tugceenf@gmail.com

**Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, sevilb@gazi.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissini çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmanın amacı öğrencilerin topluluk hissini hangi değişkenler üzerinde farklılık gösterdiğini incelemektir. Bu araştırma betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Veriler 2017-2018 eğitim öğretim yılı Ahmet Yesevi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları öğrencilerinden araştırmaya gönüllülük esaslı ile katılan 453 öğrenciden toplanmıştır. Araştırmada Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu Hissi Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ölçme araçları olarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin topluluk hisleri ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin topluluk hissi düzeyleri cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermezken, bekar öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Topluluk hissini en çok müşteri temsilcisi olan öğrencilerin hissettikleri görülürken İngiliz Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans programında okuyan öğrencilerin diğer programlardaki öğrencilere göre daha yüksek topluluk hissine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: uzaktan eğitim, çevrimiçi öğrenme topluluğu hissi

AN INVESTIGATION OF THE VARIANCE OF COMMUNITY STUDENTS IN DISTANCE EDUCATION

Abstract

In this study, it was investigated in terms of the various variables of the sense of community of distance education graduate students. This research has been used descriptive research model. The data were collected from 453 students who participated in the study on a voluntary basis from the students of Ahmet Yesevi University Distance Education Programs for the 2017-2018 academic year. In this study, Online Learning Community Feeling Scale and personal information form developed by the researcher were used as measuring tools. Descriptive statistics, t-test and ANOVA were used to analyze the data. As a result, the students' feelings of community were above average. In addition, while the level of community feeling of students did not differ according to gender and age, a significant difference was found in favor of single students. While it is seen that the feelings of the students are the most representative of the community, it is concluded that the students studying in the MA program of English Language and Literature have a higher sense of community compared to the students in other programs.

Keyword: distance education, feeling of online learning community

1.Giriş

Uzaktan eğitim zaman ve mekandan bağımsız öğrenen ve öğreticinin bir araya gelme zorunluluğunun olmadığı tamamen sanal ortamlarda gerçekleşen yenilikçi bir eğitim sistemidir. Bir çok öğrenenin tercih ettiği uzaktan eğitimde ortaöğretim, yüksek öğretim gibi her kademedeki eğitim almak mümkündür.

Öğrenenin gerçekleştiği öğrenen ve öğretici arasındaki her türlü etkileşimin sağlandığı, bir araya geldikleri uzaktan eğitim örgün eğitimden farklılık göstermektedir. Uzaktan eğitim ve örgün eğitim öğretim süreci kapsamında birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Bu durumda öğrenmeyi etkileyen faktörlerinde değişiklik gösterdiği söylenebilir. Genel olarak eğitim sürecini etkileyen faktörlerden bazıları; motivasyon, topluluk hissi, bilişsel yük, kaygı düzeyleridir. Araştırma kapsamında bu faktörlerden topluluk hissi üzerinde durulacaktır.

Topluluk hissi herhangi bir gruba dahil olan kişilerin aidiyet duygusunu, gruptaki diğer kişileri için önemli olduğunu hissetme duygusu ve birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik inançlarının bütünü olarak tanımlanabilir. Uzaktan eğitimde öğrenenler dışarda kalma topluluğa dahil olamam duygusundan şikayet ederler. Bu şikayet durumunun fiziksel mekanların ayrı olmasını da, düşünce olarak eğitimi önemli derece de etkilediğini söyleyebiliriz. Bu durumla baş edebilmek için topluluk hissini geliştirilmesi önemli hale gelmektedir. Topluluk hissini düşük oluşu derslere, öğrenme etkinliklerine katılımı oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeplerden dolayı topluluk hissini artırılması öğrenenlerin kaliteli eğitimi için önemlidir (Üngören, Horzum, ve Aydın, 2018).

Fiziksel olarak ayrı mekânlarda bulunmanın bu sebeplerin başında geldiği düşünülmektedir. Fiziksel olarak ayrı mekânlarda bulunan öğrencilerde topluluk hissi önemli ölçüde azalmaktadır. Bu azalma sosyal izolasyon, dikkat dağınıklığı, dikkat azalması gibi sorunları da beraberinde getirmekte ve uzaktan eğitim alan öğrencilerin dersleri ya da eğitimleri bırakmalarına yol açmaktadır (Rovai'den aktaran Ilgaz, 2008).

McMillan ve Chavis (1986)'e göre topluluk hissini dört temel bileşeni bulunmaktadır. Bunlar:

- Aidiyet
- Etki
- Destek
- Duygusal bağ

Birinci bileşen olan üyelik (membership); aidiyet hissidir. İkinci bileşen olan etki (influence); grupta bir değişim meydana getirebilmedir. Üçüncü bileşen olan destek (reinforcement); entegrasyon ve ihtiyaçların karşılanmasıdır. Bir başka deyişle kaynaklar tarafından gruptaki üyelerin ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Dördüncü bileşen olan paylaşılan duygusal bağ (shared emotional connection) ise, üyelerin birlikte zaman geçireceklerine, benzer deneyimler yaşayacaklarına, aynı geçmişi paylaştıklarına ya da paylaşacaklarına olan inançlarıdır. Topluluk hissi; aidiyet, üyelerin birbirlerine ve gruba karşı oluşturdukları fark edilebilirlik hissi ve üyelerin birliktelikleri sayesinde ihtiyaçlarının karşılanacağına olan inanç olarak tanımlanabilir (Ilgaz, 2008).

Rovai (2002) çalışmasında topluluk hissiyle pozitif bağlantılıları olan 7 öge olduğunu belirtir. Uzaktan işlenecek derslerde bu öğeler doğrultusunda topluluk duygusunu oluşturulabilir ve sürdürülebilirse çevrimiçi öğrenmede kalıcılık ve memnuniyetin sağlanabileceğini belirtir. Bu öğeler aşağıdaki gibidir.

- Transaksiyonel Uzaklık: Öğrenci ve öğretici davranışları arasında potansiyel yanlış anlamalara yol açan psikolojik ve iletişimsel boşluk olarak tanımlanır.
- Sosyal Buradalık: Sosyal buradalık bireyler arasındaki etkileşim ve iletişim sürecinde her bir bireyin algılanma düzeyi olarak tanımlanmıştır.
- Sosyal Eşitlik: Öğrenenlerin kendilerini ifade edebilmede ve ihtiyaçlarını gidermede denk imkânlarla sahip olması ve bunu kullanabilmelerini ifade eder.
- Küçük Grup Aktiviteleri: Bireysel öğrenme etkinliklerini arttırmada öğrencilerin birbirleriyle bağlantı kurmasına yardımcı olunmak ve anlamlı öğrenmelere destek olmak hedeflenir.
- Grup Yönetimi: Bir grubun devamı ve verimli bir şekilde çalışması adına öğretici teşvik edici, uzlaştırıcı, standart belirleyici, takip edicilik gibi bir takım roller üstlenmesini ifade eder.
- Öğretim Stili ve Öğrenme Aşaması: Öğrenmenin her aşamasında öğreticinin, öğrenciye uygun ve ihtiyaçlarına yönelik öğretim stili göstermesini ifade eder.
- Topluluk Boyutu: Uzaktan eğitimde topluluk boyutundan kastedilen öğrenme ortamında ki öğretici ve öğrenci sayısıdır (Rovai'den aktaran Yıldız,2016).

Araştırmanın amacı; uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri nasıldır?
2. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
3. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?
4. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri medeni duruma göre farklılık göstermekte midir?
5. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?
6. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri öğrenim gördükleri programa göre farklılık göstermekte midir?

2.Yöntem

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeline dayalı bir betimsel çalışma olarak yürütülmüştür. Tarama modelleri, Karasar'a (2005) göre, geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubu; uygun seçkisiz basit örnekleme yöntemi ile seçilen, Ahmet Yesevi Üniversitesi 2017-2018 eğitim öğretim yılı yüksek lisans programında kayıtlı olan 453 öğrenciden

oluşmaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmakta olup, öğrencilerden bu şekilde veriler elde edilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların kişisel bilgileri

<i>Kişisel Bilgiler</i>		N	%
<i>Cinsiyet</i>	<i>Kadın</i>	119	26,3
	<i>Erkek</i>	334	73,7
<i>Yaş</i>	<i>20-29</i>	228	50,3
	<i>30-39</i>	147	32,5
	<i>40-49</i>	69	15,2
	<i>50 ve üstü</i>	9	2,0
<i>Medeni Durum</i>	<i>Bekar</i>	228	50,3
	<i>Evli</i>	225	49,7
<i>Meslek Grupları</i>	<i>Uzman</i>	15	3,3
	<i>Mühendis</i>	69	15,2
	<i>Öğretmen</i>	99	21,9
	<i>Asker</i>	9	2,0
	<i>Kamu</i>	18	4,0
	<i>Tekniker</i>	12	2,6
	<i>Memur</i>	75	16,6
	<i>Sağlık çalışanı</i>	27	6,0
	<i>Turizm</i>	9	2,0
	<i>Danışman</i>	3	0,7
	<i>İşletmeci</i>	3	0,7
	<i>İş güvenliği uzmanı</i>	12	2,6
	<i>Müşteri temsilcisi</i>	6	1,3
	<i>Öğrenci</i>	3	0,7
	<i>Yazılım</i>	18	4,0

	<i>Diğer</i>	54	11,9
	<i>Muhasebe</i>	21	4,6
<i>Öğrenim Gördükleri Programlar</i>	<i>Bilgisayar Mühendisliği</i>	27	6,0
	<i>Eğitim Yönetimi ve Denetimi</i>	48	10,6
	<i>Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme</i>	27	6,0
	<i>İngiliz Dili Eğitimi</i>	21	4,6
	<i>İş Sağlığı ve Güvenliği</i>	84	18,5
	<i>İşletme</i>	15	3,3
	<i>Sağlık Kurumları İşletmeciliği</i>	25	5,5
	<i>Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi</i>	48	10,6
	<i>Turizm İşletmeciliği</i>	24	5,3
	<i>Türk Dili ve Edebiyatı</i>	6	1,3
	<i>Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi</i>	23	5,1
	<i>Uluslararası İlişkiler</i>	30	6,6
	<i>Yerel Yönetimler</i>	24	5,3
	<i>Yönetim Bilişim Sistemleri</i>	27	6,0
	<i>Yönetim ve Organizasyon</i>	24	5,3
<i>Toplam</i>		453	100

2.3 Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında McMillan ve Chavis(1986) tarafından geliştirilen Gökçearslan tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu Hissi Ölçeği" kullanılmıştır. 34 maddeden oluşan ölçek 5'li likert yapıdadır. Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu Hissi Ölçeği'nin güvenilirliği için madde analizine dayalı olarak hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı tüm faktör için 0,88, ölçeğin test-tekrar test ölçümleri

için güvenilirlik katsayısı 0,84 bulunmuştur. Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçek modelinin uygunluğu tespit edilmiştir

Ayrıca çalışma kapsamında katılımcıların demografik bilgilerine ulaşmak amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu da veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu aracılığı ile katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek ve öğrenim gördükleri program bilgilerine ulaşılmıştır.

2.4 Verilerin Analizi

Araştırmalarda yapılan istatistiksel analizlerin uygulanabilmesi için elde edilen verilerin normal ya da normale yakın dağılımlar göstermesi beklenmektedir. Elde edilen verilerin çarpıklık katsayısı +3 ile -3 aralığında bulunuyor ise dağılımlar normal olarak kabul edilmektedir (Kalaycı, 2010). Bu araştırmada ise analizlere başlanmadan önce verilerin normallik testleri yapılmıştır. Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin, topluluk hissi düzeylerinin cinsiyete ve medeni durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacı ile Bağımsız gruplar T-testi yapılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin, topluluk hissi düzeylerinin yaşlarına, mesleklerine ve öğrenim gördükleri programları ile arasındaki ilişkiyi saptamak amacı ile Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Anlamlı fark çıkan gruplarda farkı tanımlayabilmek amacı ile Tukey testi yapılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Betimsel istatistiksel analiz yöntemlerinden, “Aritmetik ortalama(\bar{X}), Minimum ve Maksimum değerleri, Standart sapma” verileri alınmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak .05 değeri esas alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, çalışmaya katılan öğrenenlerin kişisel bilgileri ile topluluk hissi düzeylerinin, cinsiyet, yaş, medeni durum ve meslek gruplarına göre değişip değişmediğini belirlemeye yönelik karşılaştırmalı bulgular verilmiştir.

3.1 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri nasıldır?

Araştırmanın 1. alt problemi “Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri nasıldır?” şeklinde kurulmuştur. Bu amaçla betimsel istatistiksel analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Topluluk Hislerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Min	Max	\bar{X}	SS
<i>Topluluk Hissi</i>	451	48	112	73.66	12.22

Tablo 2’ye göre, 451 öğrenci topluluk hissi ölçeğine cevap vermiştir. Ölçekten alınan en düşük puan 48, en yüksek puan ise 112 olarak belirlenmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin topluluk hissini ortalamasının 73.66 olduğu görülmektedir. Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu Hissi Ölçeği, öğrenenlerin hangi düzeyde öğrenme topluluklarının bir parçası olarak algıladığını ve hissettiğini

ölçmektedir. Ölçekten düşük puan alan öğrenenlerin kendilerini topluluktan uzak hissetmekte ve dersi bırakma eğilimi göstermektedir. Yüksek puan alan öğrenciler ise kendilerini topluluğun bir parçası olarak hissetmekte daha fazla etkileşim kurarak öğrenmenin kalitesini ve kalıcılığını arttırmaktadır.

3.2 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın 2. alt problemi “Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde kurulmuştur. Bu amaçla bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Katılımcıların Cinsiyetleri ile Topluluk Hissi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Kadın	117	72.61	9.581	-1.247	274.543	.214
Erkek	334	74.02	13.017			

Tablo 3 incelendiğinde, uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t=-1.247$, $p>0.05$).

3.3 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın 3. alt problemi “Uzaktan Eğitim Yüksek Lisans Öğrencilerinin Topluluk Hissi Düzeyleri Yaşa Göre Farklılık Göstermekte midir?” şeklinde kurulmuştur. Bu alt problemi cevaplamak üzere farkın anlamlılığı, Tek Yönlü ANOVA testi ile test edilmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların Yaşları ile Topluluk Hissi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
<i>Gruplar Arası</i>	1125.494	3	375.165	2.536	.056
<i>Grup İçi</i>	66124.236	447	147.929		
<i>Toplam</i>	67249.729	450			

Test sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($F(3-447)= 2.536$, $p>0.05$). Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri yaşa göre farklılaşmadığı, topluluk hissini kadın ve erkeklerde benzer olduğu söylenebilir.

3.4 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri medeni duruma göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın 4. alt problemi “Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri medeni duruma göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde kurulmuştur. Bu amaçla bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Katılımcıların Medeni Durumları ile Topluluk Hissi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Bekar	226	74.78	13.471	1.961	428.596	.05
Evli	225	72.53	10.743			

Tablo 5 incelendiğinde, Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri medeni duruma göre, bekar grubun lehinde bir farklılık olduğu görülmektedir ($t=1.961$, $p<0.05$).

3.5 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın 5. alt problemi “Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde kurulmuştur. Meslek grupları arasında istatistiksel anlamlı fark olup olmadığını anlamak için Tek Yönlü ANOVA testi ile test edilmiştir.

Tablo 6

Katılımcıların Meslek Grupları Cinsiyetleri ile Topluluk Hissi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
<i>Gruplar Arası</i>	12885.792	16	805.362	6.429	.00
<i>Grup İçi</i>	54363.937	434	125.263		
<i>Toplam</i>	67249.729	450			

Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hislerinin mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek yönlü ANOVA sonucunda, öğrencilerin topluluk hislerinin meslek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir ($F(16-434)= 6.429$, $p<0.05$). Bu farklılığın hangi meslek grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda, farklılığın müşteri temsilcisi ($\bar{X}=110.5$) grubunda olduğu görülmektedir. Müşteri temsilcisi olan öğrencilerin diğer meslek gruplarına göre daha fazla topluluk hislerini hissettikleri söylenebilmektedir.

3.6 Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri öğrenim gördükleri programa göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın 6. alt problemi “Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissi düzeyleri öğrenim gördükleri programa göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde kurulmuştur. Bu alt problemi cevaplamak üzere farkın anlamlılığı, Tek Yönlü ANOVA ile test edilmiştir.

Tablo 7

Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Program ile Topluluk Hissi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	5179.418	14	369.958		
Grup İçi	62070.312	436	142.363	2.599	.00
Toplam	67249.729	450			

Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hislerinin, öğrenim gördükleri programa göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek yönlü ANOVA sonucunda, öğrencilerin topluluk hislerinin meslek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir ($F(14-436)= 2.599$, $p<0.05$). Bu farklılığın hangi programlar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın İngiliz Dili Eğitimi bölümü ($\bar{X}=84.71$) ile Bilgisayar Mühendisliği ($\bar{X}=72.56$), Eğitim Yönetimi ve Denetimi ($\bar{X}=72.50$), İş Sağlığı ve Güvenliği ($\bar{X}=72.21$), Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ($\bar{X}=73.56$), Türk Dili ve Edebiyatı ($\bar{X}=61.00$), Yönetim Bilişim Sistemleri ($\bar{X}=68.78$) bölümleri arasında olduğu gözlenmektedir. Buna göre İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan öğrencilerin; Bilgisayar Mühendisliği, Eğitim Yönetim ve Denetimi, İş Sağlığı ve Güvenliği, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Türk Dili ve Edebiyatı ve Yönetim Bilişim Sistemleri bölümlerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla topluluk hissini hissettikleri söylenebilmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Eğitimde topluluk hissi öğrenenlerin buldukları ortamlarda rahat hissetmelerine ve kendilerini o ortama ait hissetmelerine sebep olmaktadır. Uzaktan eğitimde ise öğrenmenin sanal ortamlarda gerçekleştiği düşünülecek olursa öğrenenlerin topluluk hislerinin önemli olduğu söylenebilir. Öğrenen bulunduğu topluluğa kendini ait hissetmesi durumunda eğitim sürecinde etkili olan değişkenler üzerinde olumlu olumsuz farklılıklar gösterebilir. Araştırma kapsamında kullanılan ölçekte verilen cevaplar öğrenenlerin topluluk hissini orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Eğitimde topluluk hissi öğrenenlerin buldukları ortamlarda rahat hissetmelerine ve kendilerini o ortama ait hissetmelerine sebep olmaktadır. Uzaktan eğitimde ise öğrenmenin sanal ortamlarda gerçekleştiği düşünülecek olursa öğrenenlerin topluluk hislerinin önemli olduğu söylenebilir. Öğrenen bulunduğu topluluğa kendini ait hissetmesi durumunda eğitim sürecinde etkili olan değişkenler üzerinde olumlu olumsuz farklılıklar gösterebilir. Ilgaz (2008) yaptığı çalışmada topluluk hissi ile öğrenci memnuniyeti arasında pozitif ve yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Ilgaz (2008) yaptığı çalışma topluluk hissini eğitim sürecinde olumlu etkiler olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında toplanan veriler ile öğrenenlerin topluluk hissi düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kadın ve erkek öğrenenlerin uzaktan eğitim sürecinde kendini ortama ait hissetmeleri arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu durum araştırmalara konu olmuş kadın ve erkek öğrenenler arasında oluşan başarı farklılığının topluluk hissi düzeyinden kaynaklanmadığını gösteren bir örnek olarak sunulabilir. Öztürk (2009) çalışmada cinsiyet değişkeni ile topluluk hissi arasında anlamlı

bir fark bulmamıştır. Öztürk ve Deryakulu (2011) çalışmada cinsiyet değişkeni ile topluluk hissi arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Cinsiyet ve topluluk hissi arasındaki durumu belirleyen çalışmalar birbirini destekler niteliktedir.

Toplanan veriler ile topluluk hissi düzeyinin yaşa göre de farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Topluluk hissi düzeyinin bir başka değişken olan medeni durum açısından ulaşılan sonuçlara bakıldığında bekar öğrenenlerin kendilerini ortamam daha ait hissettikleri gözlemlenmiştir. Evli öğrenenlerin sorumluluklarının fazla olması, zamanlarının kısıtlı olması gibi durumlardan dolayı eğitim sürecine yeterince adapte olamadıkları ve bu sebeplerden dolayı topluluk hissi düzeylerinin daha az olduğu ön görüşünde bulunabilir.

Araştırma kapsamında kişisel bilgi formu ile katılımcıların meslekleri de toplanmıştır. Toplanan meslek verileri kategorize edilerek belli gruplara ayrılmıştır. Meslek gruplarında yer alan öğrenenlerin topluluk hissi düzeylerine bakıldığında müşteri temsilcisi olarak görev yapan öğrenenlerin topluluk hissi düzeyleri daha yüksektir. Bu grubun topluluk hissi düzeyinin yüksek çıkmasının sebeplerinden biri iletişimlerinin kuvvetli olması olabilir. İletişimi kolay kurabilen ve güçlü olan insanlar buldukları ortama daha kolay uyum sağlayabilir, rahat davranabilirler. Rahat davranışları da ortama ait olma hislerinin çabuk gelişmesine sebep olabilmektedir. Ilgaz (2009) da yaptığı çalışma iletişim araçlarının kullanımının topluluk hissi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda iletişim araçlarının kullanımının topluluk hissi üzerinde anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür.

Araştırmanın yapıldığı Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde çeşitli yüksek lisans programlarının var olması ve programların öğrenen gruplarının farklı olması topluluk hissi düzeylerini etkilemiştir. Topluluk hissi düzeyleri, İngiliz Dili Eğitimi programında okuyan öğrencilerin lehine yüksek çıkmıştır. Ancak diğer programlara bakıldığında öğrencileri ortak bir paydada buluşturulmasından dolayı bir genelleme yapmak doğru olmayabilir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda uzaktan eğitim veren kurum, kuruluş ve araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulabilir. Topluluk hissi düzeyinin meslek düzeylerine göre farklı çıkmasının sebepleri araştırılabileceği gibi müşteri temsilcilerinin neden kendilerini ortama daha ait hissettikleri de bir araştırma konusu olabilir. Topluluk hissi düzeyleri programlara göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu programların üniversite sınavına girişte hangi puan türünden aldığına bakılarak sayısal, sözel, eşit ağırlık ve dil olarak gruplayabilir ve topluluk hissi düzeyleri araştırılabilir. Bir başka araştırmacı tarafından bekar öğrenenlerin topluluk hissinin yüksek çıkmasının sebepleri araştırılabilir. Ayrıca çalışma Ahmet Yesevi Üniversitesi ile sınırlı olduğundan uzaktan eğitim veren başka kurumlarda benzer çalışma yapılabileceği gibi farklı eğitim kademelerinde de yapılabilir. Ve son olarak topluluk hissi düzeyinin artırılması için ne gibi çalışmalar yapılabileceği de araştırılabilecek konular arasındadır.

Kaynaklar

- Akün, S. (2014 ý. Mayıs). Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Motivasyonuna Etki Eden Faktörler Üzerine Bir İnceleme (Adana/Seyhan Örneği). Mersin: Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atik, İ. (2008). Alternatif Eğitim Biçimi Olarak Uzaktan Eğitim ve Ekonomik Etkinliği. e-journal of New World Science Academy, 80-89.
- Bağrıacık, A. (2015 ý. Haziran). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Ders Alan Öğrencilerin Etkileşim Algıları ile Doyun Düzeyleri Arasındaki İlişki. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baz, F. Ç. (2016 ý. Kasım). Web Tabanlı Bir Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Harmanlanmış Öğretim Modeline Uygun Olarak Tasarlanması ve Öğrenci Başarısına Etkisi. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Beylik, A. (2016 ý. Temmuz). Eşzamanlı Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Açık ve Uzaktan Öğrenenlerin Transaksyonel Uzaklık Algısının Belirlenmesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Yükseköğretimde Çevrimiçi Öğrenme: Sistemde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Journal of European Education, 25-34.
- Demirer, V. (2009). Eğitim Materyali Geliştirilmesinde Karma Öğrenme Yaklaşımının Akademik Başarı, Bilgi Transferi, Tutum ve Öz-Yeterlik Algısına Etkisi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dinçer, S. (2015 ý. Aralık). Farklı Eğitsel Arayüzler Kullanılarak Hazırlanan Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımlarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Motivasyonlarına, Derse İlgilerine, Bilgisayar Destekli Öğretimi Değerlendirmelerine ve Bilişsel Yüklerine Etkisi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. (2015). Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 376-394.
- Erbaş, Ç. (2016). Mobil Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Motivasyonuna Etkisi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergün, E., & Kurnaz, F. B. (2017). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Sınıf Topluluğu Hissi ve Öğrenci Bağlılığı Arasındaki İlişki. Kastamonu Eğitim Dergisi, 1515-1532.
- Erten, P. (2015 ý. Aralık). Çevrimiçi İşbirlikli Öğrenme Ortamında e-portfolyo Uygulamasının Akademik Başarıya, Tutumlara, Motivasyona ve Kalıcılığa Etkisi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gök, B. (2011 ý. Nisan). Uzaktan Eğitimde Görev Alan Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Algısı. Ankara: Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü.
- Gökçearslan, Ş. (2013 ý. Nisan). Çevrimiçi Öğrenme Topluluklarında Denetim Odağının Öğrenme Topluluğu Hissi, Akademik Başarı ve Probleme Dayalı Öğrenmeye Yönelik Tutuma Etkisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Göksal, E. (2008 ý. Ocak). Çevrimiçi Öğrenenlerin Sözsüz İletişim Unsurlarını Kullanma Sıklıkları ve Topluluk Olma Duyguları Arasındaki Etkileşim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güneş, A., & Güneş, G. (2016 ý. Mayıs). Uzaktan Eğitim Dersini Ortak Alan Örgün ve Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Başarılarının Karşılaştırılması. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Sah-lar. 43-47.
- Güneş, E. (2012 ý. Ocak). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Öğrencilerin Düşünme Stillerine Göre Düzenlenmiş Farklı Etkileşim Tasarımlarının Akademik Başarı ve Güdülenmeye Etkisi. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Horzum, M. B., & Balta, Ö. Ç. (2008). Farklı Web Tabanlı Öğretim Ortamlarında Öğrencilerin Başarı, Motivasyon ve Bilgisayar Kaygı Düzeyleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 140-154.
- İlgaz, H. (2008). Uzaktan Eğitimde Teknoloji Kabulünün ve Topluluk Hissinin Öğrenen Memnuniyetine Katkısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kaban, A., & Kılıç Çakmak, E. (2016). Uzaktan Eğitim Kalite Standartlarının Belirlenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 719-736.
- Kalaycı, İ. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Ankara: Bilim Kitap.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel yayınları.
- Kılıç Çakmak, E., Çebi, A., & Kan, A. (2014). E-öğrenme Ortamlarına Yönelik "Sosyal Bulunuşluk Ölçeği" Geliştirme Çabası. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 755-768.
- Olpak, Y. Z., & Çakmak, E. K. (2014 ý. Ağustos). Çevrimiçi Öğrenme ORtamlarında Farklı Geribildirim Stratejilerinin Öğrencilerin Sosyal Bilişsel ve Öğretimsel Bulunuşluk Algıları ile Akademik Başarılarına Etkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sah-lar. 243-261.
- Olpak, Y. Z., & Kılıç Çakmak, E. (2009). E-öğrenme Ortamları İçin Sosyal Bulunuşluk Ölçeğinin Uyarlama Çalışması. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 142-160.
- Özbek, E. A. (2015). Çevrimiçi Uzaktan Öğrenme: Bir Araştırma Gündemine Doğru. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi, 119-128.
- Özkal, N., & Çetingöz, D. (2006 ý. Nisan). Akademik Başarı, Cinsiyet, Tutum ve Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sah-lar. 259-275.
- Özkanan, A., & Erdoğan, A. (2013). Uzaktan Eğitimde Öğrenme Ortamının Kabulü ile Birliktelik Duygusunun Öğrenen Memnuniyetine Etkisi. Süleyman Demirel Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 209-220.
- Öztürk, E. (2009 ý. Mayıs). Çevrimiçi Öğrenme Topluluklarında İletişim Aracı Türünün ve Sanal Konukların Bilişsel ve Toplumsal Buradalık Üzerindeki Etkisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, E., & Deryakulu, D. (2011). Çevrimiçi Öğrenme Topluluklarında İletişim Aracı Türünün Bilişsel ve Toplumsal Buradalık Üzerindeki Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 349-359.

- Süral, İ. (2012 ý. Haziran). Çevrimiçi Öğrenmede Kişiselleştirmenin Öğrenci Performansı ve Memnuniyet düzeyi İlişkisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şenel, S., & Kutlu, Ö. (2015 ý. Eylül). Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programına Katılan Öğrencilerin Akademik Başarılarını Yordayan Faktörler. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, Sah-lar. 177-193.
- Uçar, H. (2016 ý. Haziran). Uzaktan Eğitimde Motivasyon Stratejilerinin Öğrenenlerin İlgileri, Motivasyonları, Eylem Yeterlikleri ve Başarıları Üzerine Etkisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uysal, M. (2015 ý. Şubat). Çevrimiçi Öğrenme ve Karma Öğrenme Öğrencilerin Teknoloji ile Öz-Yönelimli Öğrenmeleri ve Sorgulama Topluluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yapısal Eşitlik Modeli. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uysal, Ö., & Kuzu, A. (2011 ý. Temmuz). Çevrimiçi Eğitimde Kalite Standartları: Amerika Örnekleri. Anadolu Journal of Educational Sciences International, Sah-lar. 49-74.
- Uyulgan, M. A., & Akkuzu, N. (2017). Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Yordayan Kişisel Faktörler Üzerine Bir Araştırma. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1211-1226.
- Ünsal, H. (2012). Harmanlanmış Öğrenmenin Başarı ve Motivasyona Etkisi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1-27.
- Üstündağ, M. T. (2012 ý. Şubat). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Uyarlanmış Sosyal Etkileşim Araçlarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Sosyal Bulunuşluk Algılarına Etkisi. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, E. (2016). Çevrimiçi Ortamlarda Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Topluluk Hissi, Akademik Başarı ve Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.